

Előadásomat

**Solt Ottília, Bognár Szabolcs, Pik Katalin, Mezei György és
Ungi Tibor emlékének ajánlom**

Győri Péter:

**A hajléktalan ellátás lehetséges útelágazásai – 2.
Balatonföldvár, 2006.**

A hajléktalan ellátás lehetséges útelágazásai, Budapest, 2005. folytatása.

A hajléktalan ellátás lehetséges útelágazásai – 2.
Balatonföldvár, 2006.

„Merre tovább?” – részletek

"Tékozló koldus ruháját szaggatja"

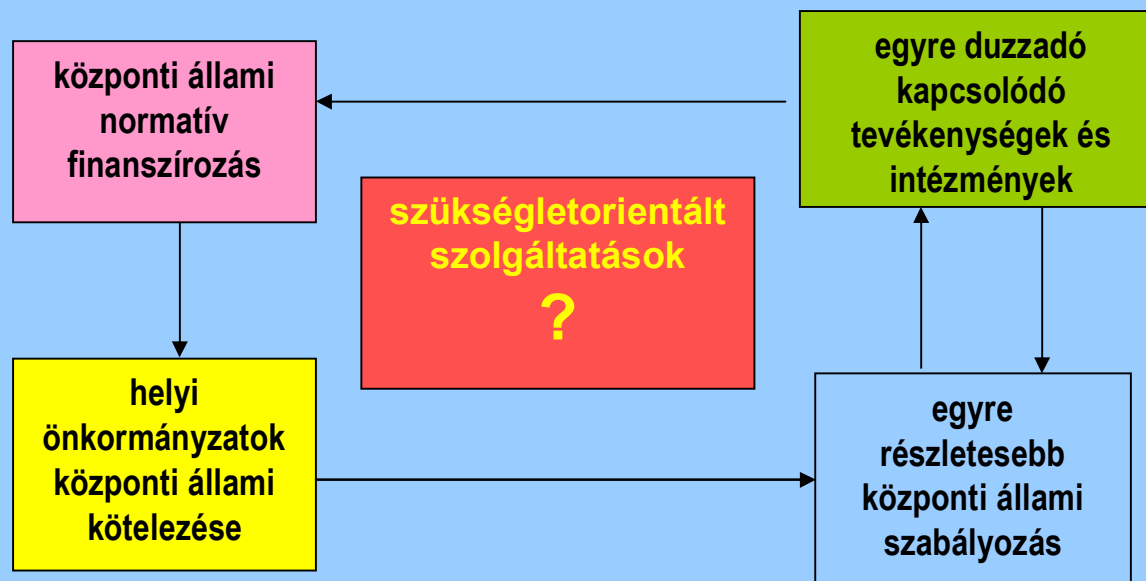
**Győri Péter – Mózer Péter:
A szociális szolgáltatások és támogatások
újraépítésének programja**

**A program-tervezet 0. változata megtalálható:
gyoripeter.fw.hu**

A hajléktalan ellátás lehetséges útelágazásai – 2. Balatonföldvár, 2006.

Kiinduló tézisek – súlyponti problémák (Az átalakítás szükségessége)

- ❖ helyi önkormányzatok **dirigens** kötelezésének elburjánzása
- ❖ **direkt utasításos rendszer** újraépülése a jogszabályi kötelezéseken keresztül
- ❖ **pénzbeli támogatások helyett** néhány **szolgáltatással** történő (látszat)orvosolás
- ❖ a **nyitott, decentralizált és átlátható** központi állam kialakításának elmaradása

„Merre tovább?” – részletek

A hajléktalan ellátás lehetséges útelágazásai – 2. Balatonföldvár, 2006.

„Merre tovább?” – részletek

A szociális szolgáltatások központi állami normatív finanszírozásának a problémái

- **nyílt végű támogatási kasszát feltételez**
- **nem ösztönöz eredményességre, hatékonyságra, szükségletorientált szolgáltatásokra**
- **fennmaradásra, a normatív finanszírozás előírásainak való megfelelésre ösztönöz**
- **nem differenciál semmi szerint („buta, de biztonságos”)**
- **nem differenciál szükségletek szerint**
- **folyamatosan túlszabályozást indukál**
- **nem érte el és nem is érheti el az "országos lefedettséget"**
- **igazságtalan és növeli az egyenlőtlenséget**
- **a legrászorultabbak által lakott településeken nem lehet hozzájutni a normatívával támogatott szolgáltatásokhoz**
- **nem kompatibilis (sőt ellentmond) az EU-pályázatokkal**

A hajléktalan ellátás lehetséges útelágazásai – 2. Balatonföldvár, 2006.

„Merre tovább?” – részletek

A helyi önkormányzatok elburjánzó központi állami kötelezésének a problémái

- **a konkrét szolgáltatási forma létrehozatalára és működtetésére kötelezés alkotmányossági szempontból aggályos, nem számonkérhető**
- **a kötelező szabályozás ellenére kialakultak ún. ellátási fehér foltok**
- **(de facto és de jure) növeli a települések közötti egyenlőtlenséget**
- **elvonja a forrásokat a helyi szükségletek kielégítésére irányuló szolgáltatásoktól**
- **visszafejlesztésre, vagy megszűnésre ítéli a központi szabályozástól eltérő szolgáltatásokat**
- **eltorzítja az egész helyi szolgáltatási struktúrát**
- **drága, fokozatosan kiszorítja az egyéb potenciális szereplők részvállalását**

A hajléktalan ellátás lehetséges útelágazásai – 2. Balatonföldvár, 2006.

„Merre tovább?” – részletek

Az egyre részletesebb központi állami szabályozás problémái

- **öngerjesztő folyamattá válik** (korrekciók korrekciója, nő a szabályozási ellentmondások előfordulási gyakorisága, átláthatatlan és ellentmondásos szabályozási-jogi környezet kialakulásához vezet)
- **rontja mind a szolgáltatók, mind a rászorulóknak jogbiztonságát, a hozzáférés kalkulálhatóságát**
- egyre jobban **elbürokratizálja** a szociális szolgáltatók működését
- elterjeszti a **megkerülés, kijátszás, „kiskapu keresés”** mechanizmusait
- **egyre részletesebb sémákba szorítja** a szolgáltatási formákat
- **kiszorítja** az újabb és újabb előírásokhoz alkalmazkodni nem tudó, nem akaró szolgáltatókat
- **infantilizálja a szükségletek köré szerveződő érdekérvényesítési mechanizmusokat**
- a kapcsolódó tevékenységek és intézmények **egyre jelentősebb kapacitásokat, forrásokat vonnak el a szolgáltatásoktól és a rászorulóktól**

A hajléktalan ellátás lehetséges útelágazásai – 2. Balatonföldvár, 2006.

„Merre tovább?” – részletek

Az átalakítás főbb irányai

- ❖ A szolgáltatások **központi normatív finanszírozásának** és szabályozásának jelentős visszaszorítása
- ❖ **Új pénzbeli támogatási formák** kialakítása – az állami normatívák kiváltására
- ❖ **A pénzbeli ellátások körének és normativitásának megerősítése,** szélesítése, szükség esetén mértékének emelése
- ❖ A központi állami támogatások felosztásának, elosztásának, a szolgáltatás-finanszírozás nagy részének **regionális szintre delegálása**
- ❖ Probléma- és szükségletorientált **központi állami program-támogatások** kialakítása (figyelemmel az EU-támogatások keretében létrejövő, illetve létre nem jövő szolgáltatásokra is)
- ❖ A **szolgáltatásokra vonatkozó központi jogszabályok** maximális deregulálása
- ❖ A szolgáltatások körében - ahol lehetséges - jövedelemfüggő térítési díj bevezetése

A hajléktalan ellátás lehetséges útelágazásai – 2. Balatonföldvár, 2006.

„Merre tovább?” – részletek

Néhány köztudott, tarthatatlan tény:

- *Semmilyen sajátos, kreatív, szükségletorientált megoldás nem jut normatív finanszírozáshoz (Ezek pályázatokból, vagy a normatívából „ellopva” finanszírozhatóak, vagy behalnak)*
- *Semmilyen normatíva nem támogatja a szolgáltatások **koordinációját**, mely megtöbbszörözi a hatékonyságot.*
- *Semmilyen normatíva nem támogatja az **eredményességet**, jobb színvonalú munkát.*

A hajléktalan ellátás lehetséges útelágazásai – 2. Balatonföldvár, 2006.

- *A jelenlegi szabályozásnak semmi köze a valósághoz: kezdve a hajléktalanok Szt-n belüli meghatározásától a négyzetméter-, vagy létszám-előírásokig.*
- *Számos, **valójában nem működő utcai szolgálat** jut ma több millió forintos normatív támogatáshoz.*
- *A szolgáltatók egyfolytában megpróbálják **megkerülni, kijátszani** az ún. tárgyi és személyi előírásokat.*

A hajléktalan ellátás lehetséges útelágazásai – 2. Balatonföldvár, 2006.

- Számos szolgáltató **rendszeresen meghamisítja** a normatív finanszírozás alapját jelentő létszám és egyéb adatokat.
- A mai előírások szerint egy – a feltételeknek megfelelő - **teljesen üres** átmeneti szálló, éjjeli menhely is jogosan felveszi a több tízmillió forintos normatív támogatást.
- A mai előírások szerint az éjjeli menhelyeken **nem kell esetfelelős szociális munkát végezni**, miközben ez talán itt lenne a legfontosabb (és legnehezebb).
- A jelenlegi finanszírozás és szabályozás **semmivel nem ösztönzi a hajléktalanok visszailleszkedését**.

A hajléktalan ellátás lehetséges útelágazásai – 2. Balatonföldvár, 2006.

- *A pályázati lakhatási támogatások **komoly zavart okoztak** azon ellátóknál, ahol csökkent a szállólakók száma.*
- *Számos szolgáltató **ugyanazokat a hajléktalan embereket és segítőket próbálja „elszámolni”** az utcai szolgálatok-népkonyhák-melegedők-szállások nyilvántartásaiban a normatíva érdekében – benntartva ezzel ezeket az embereket az ellátó rendszerben.*
- *A pályázatokon azok a szolgáltatások próbálnak előnyhöz jutni, melyek megpróbálják elhitetni, hogy területükön évről-évre több hajléktalan ember él.*

A hajléktalan ellátás lehetséges útelágazásai – 2.
Balatonföldvár, 2006.

A jelenlegi ellátó rendszer egyszerre

alulszabályozott és túlszabályozott

alulkontrollált és túlkontrollált

forráshiányos és pazarló

túlburjánzó és hiányos

alulról építkező és felülről dirigált

Vagyis nagyon is megérett az átalakításra.

A hajléktalan ellátás lehetséges útelágazásai – 2. Balatonföldvár, 2006.

Kezdjük előlről: egyáltalán ki jogosult ma a hajléktalan ellátásra?

Az immár tíz éves törvény szerint:

Hajléktalan:

- ★ a bejelentett lakóhellyel nem rendelkező személy
- ★ akinek bejelentett lakóhelye a hajléktalan szállás
- ★ aki éjszakáit közterületen vagy nem lakás céljára szolgáló helyiségben tölti
- ★ aki „közösségi együttélésre alkalmas”, önellátásra – segítséggel – képes stb.

**Valójában *ki* az alanya
a hajléktalanügyre vonatkozó sok-sok szabálynak?**

A sok-sok szabály alanyai az intézmények és dolgozóik

A hajléktalan ellátás lehetséges útelágazásai – 2. Balatonföldvár, 2006.

Valójában ki veszi igénybe az ellátást?

Aki jobb lehetőség hiányában igénybe veszi *a népkonyhát, a melegedőt, a fapadost, vagy az átmeneti szállást.*

Amint emeljük az ellátás színvonalát (*szállás nyújtás, ügyintézés, étkeztetés, pénzübeli támogatások, képzés-álláskeresés*) azonnal komolyabban felmerül a jogosultság kérdése.

Kulcskérdés: jogosultság feltételei, vizsgálata

A hajléktalan ellátás lehetséges útelágazásai – 2.
Balatonföldvár, 2006.

Ki jogosult a hajléktalan ellátásra?
Egy lehetséges kodifikálás egyes elemei

Lakástalan az, aki
a maga, vagy családja részére önerejéből
minimálisan megfelelő (önálló)
lakhatását nem képes biztosítani.

**A hajléktalan ellátás lehetséges útelágazásai – 2.
Balatonföldvár, 2006.**

Egy lehetséges kodifikálás egyes elemei

E támogatás alanyai	aki a maga, vagy családja részére önerejéből <u>minimálisan megfelelő (önálló)</u> lakhatását nem képes biztosítani
Feltételek	<u>Minimálisan megfelelő lakhatás:</u> <u>Önálló lakhatás:</u> <u>Lakhatását önerejéből nem képes biztosítani:</u>
A támogatás formája	☐ Pénzbeli támogatás: - lakhatási - <u>lakásfenntartási</u> - visszatérítendő - vissza-nem-térítendő ☐ Szociális szolgáltatás

A hajléktalan ellátás lehetséges útelágazásai – 2. Balatonföldvár, 2006.

Egy lehetséges kodifikálás egyes elemei

	Csoport (élethelyzet)	Minimálisan elismert lakhatás formája (nyújtható ellátás)
Mire fordítható a pénzbeli támogatás? (al)bérleti díj térítési díj kiegészítése	Kiskorú gyermekkel	„Családos szoba”
	Várandós anya	„Szobabérlet”
	Házaspár, élettárs	„Szobabérlet”
	Aktív korú egyedülálló	„Szállás”
	Tartósan beteg	„Speciális szállás”
	Fogyatékkal élő	„Otthon”
	Idős	„Otthon”

Kulcskérdés: ki – mire jogosult?

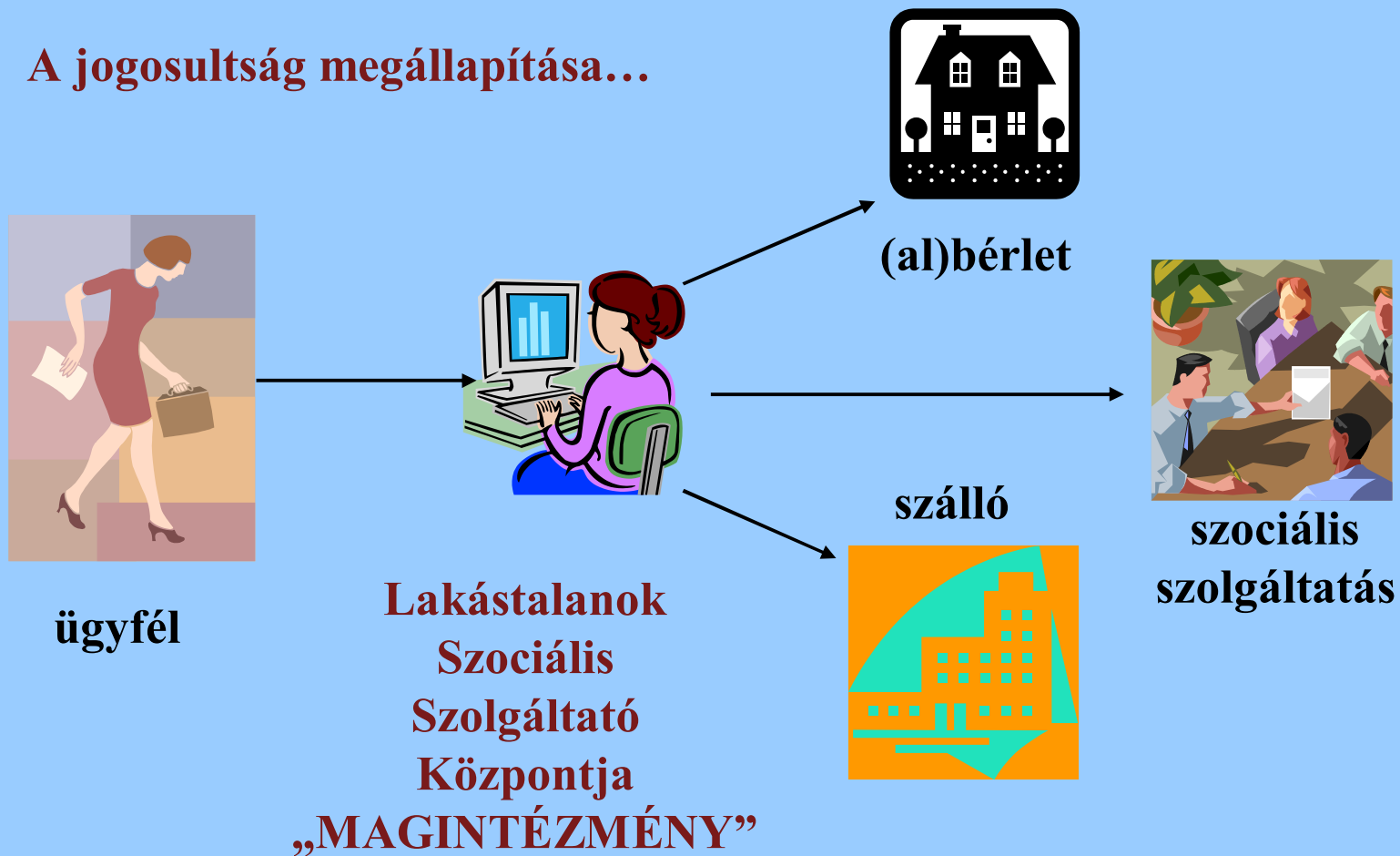
A hajléktalan ellátás lehetséges útelágazásai – 2. Balatonföldvár, 2006.

Egy lehetséges kodifikálás egyes elemei

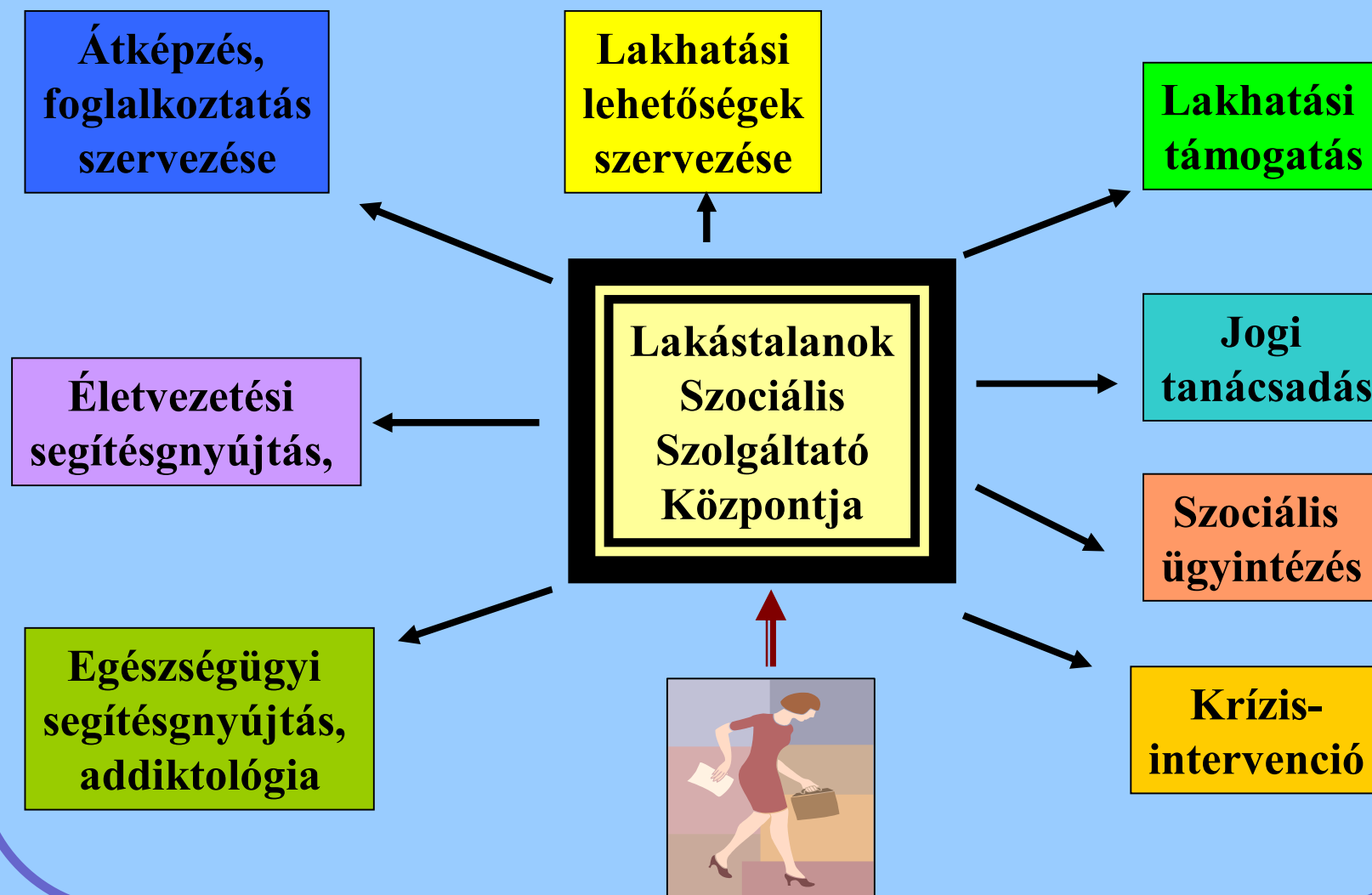
A jogosultság (szabályozás) szintje	A törvényben meghatározott feltételek esetén az érintettek jogosultak a támogatásra
A jogosultság formája	Az egyes csoportokba tartozók az esetükben minimálisan elismert lakhatási formának megfelelő támogatásra jogosultak
A támogatás összege	A lakhatási költség és az önerő különbözete
A támogatás forrása	Központi költségvetés
A támogatásról dönt	A törvényben meghatározott szervezet (pl. jegyző) a lakástalanokkal foglalkozó szociális szakember javaslatára
A támogatás formája	Pénzbeli támogatás, vagy/és szolgáltatás
A támogatást nyújtja	A döntést hozó, vagy a vele szerződésben lévő szervezet

A hajléktalan ellátás lehetséges útelágazásai – 2. Balatonföldvár, 2006.

A jogosultság megállapítása...

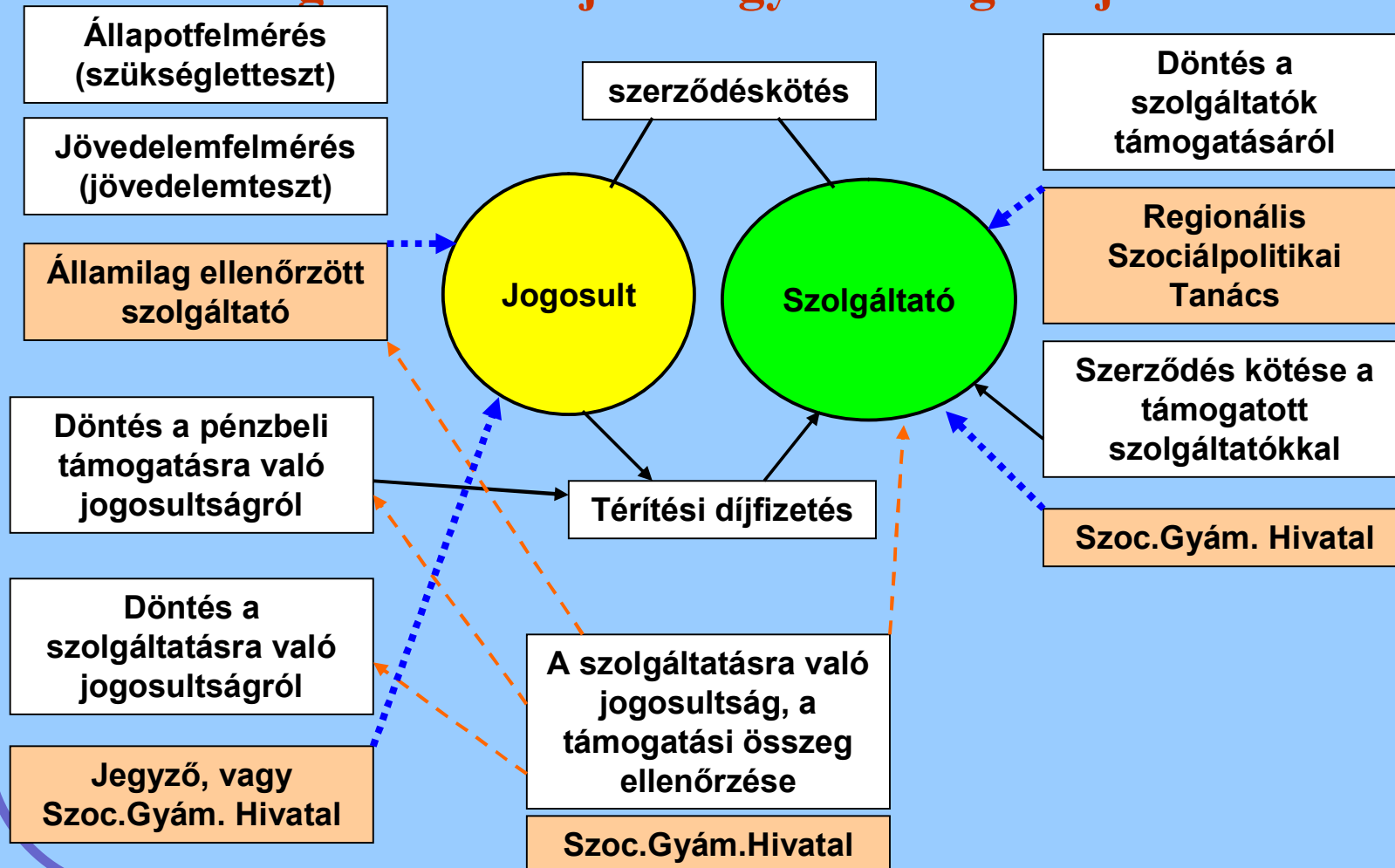

A hajléktalan ellátás lehetséges útelágazásai – 2. Balatonföldvár, 2006.

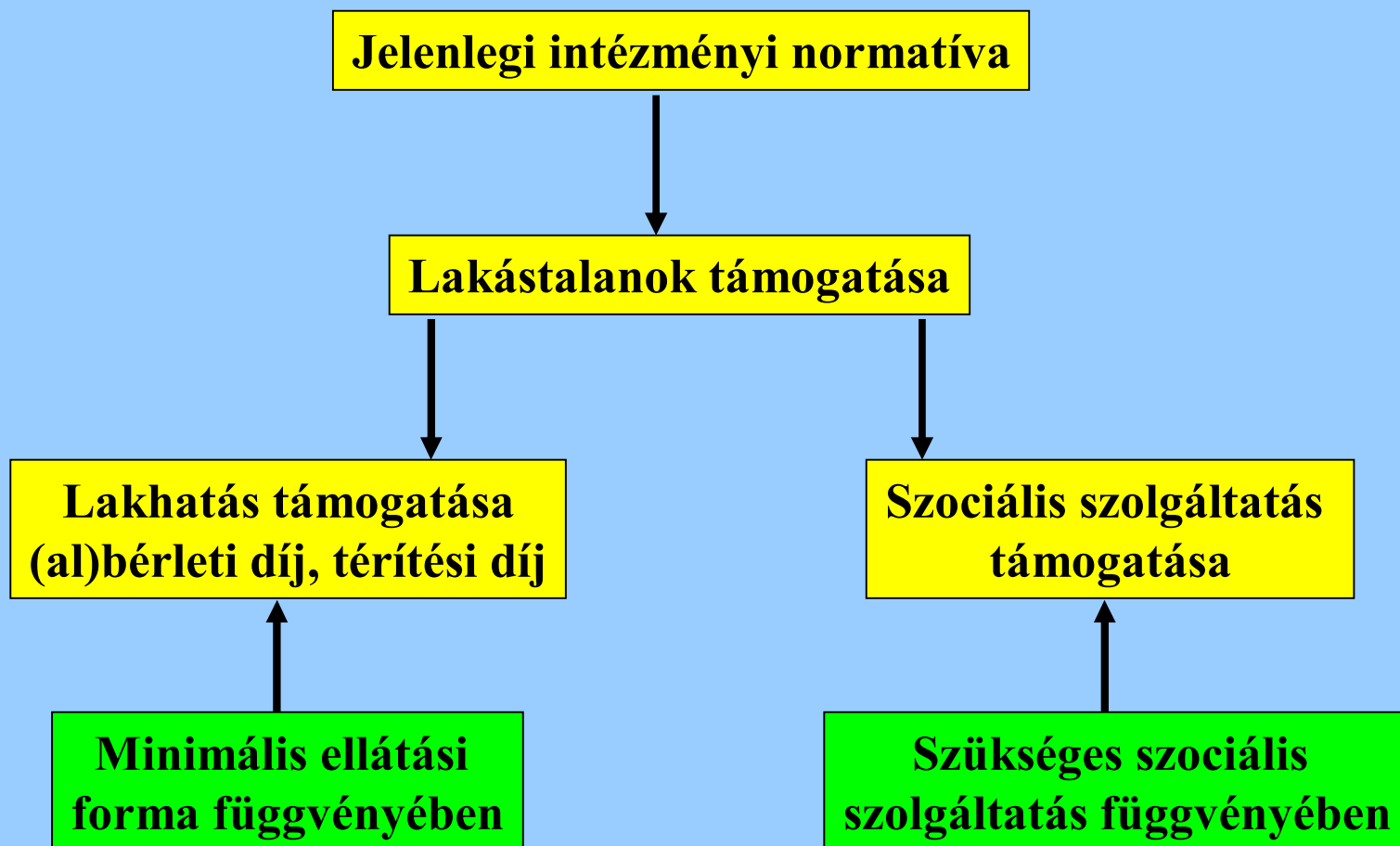
A hajléktalan ellátás lehetséges útelágazásai – 2. Balatonföldvár, 2006.

A szolgáltatáshoz jutás egy lehetséges eljárása

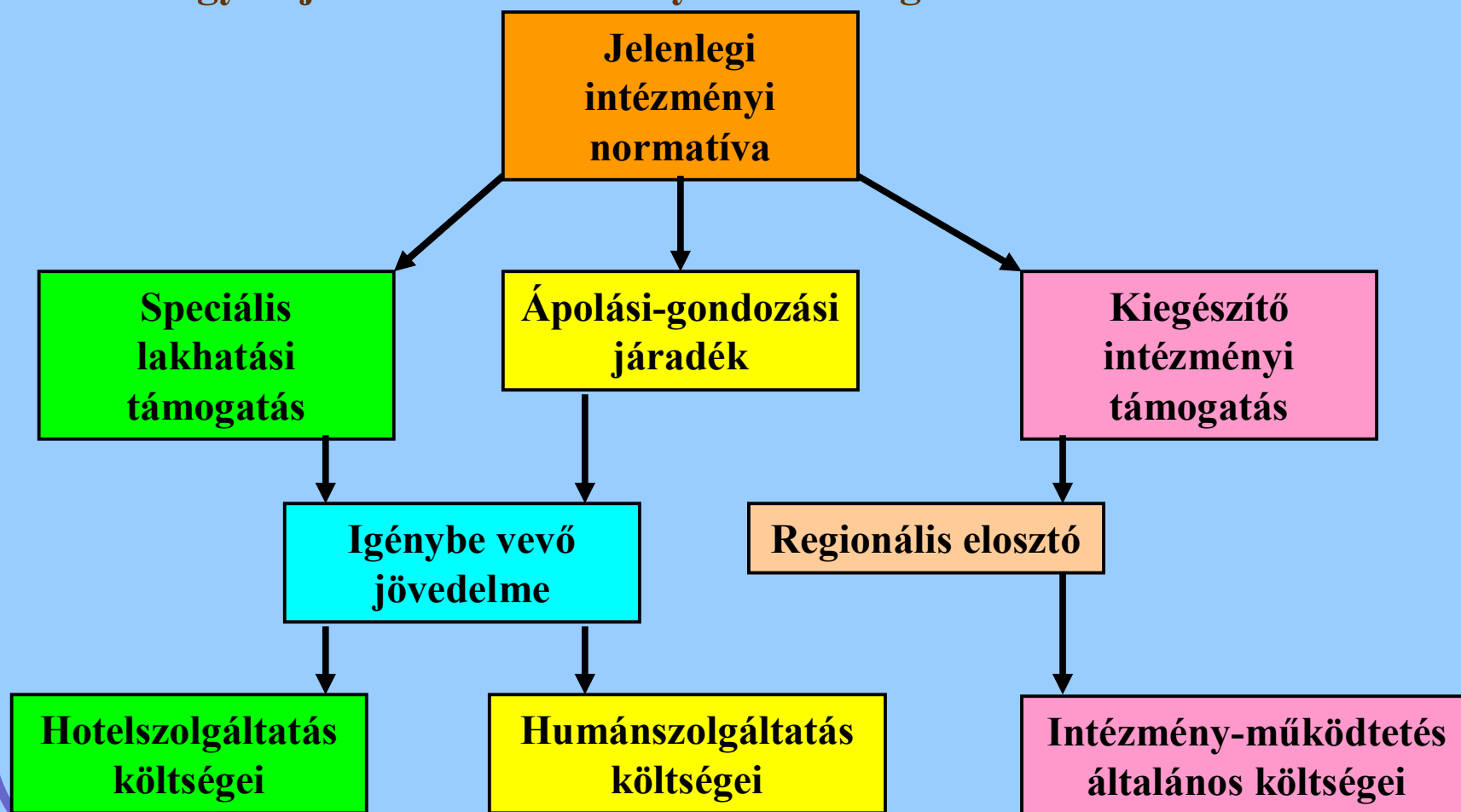
A hajléktalan ellátás lehetséges útelágazásai – 2. Balatonföldvár, 2006.

Forrás: egységes normatívából – személyre szabott támogatás

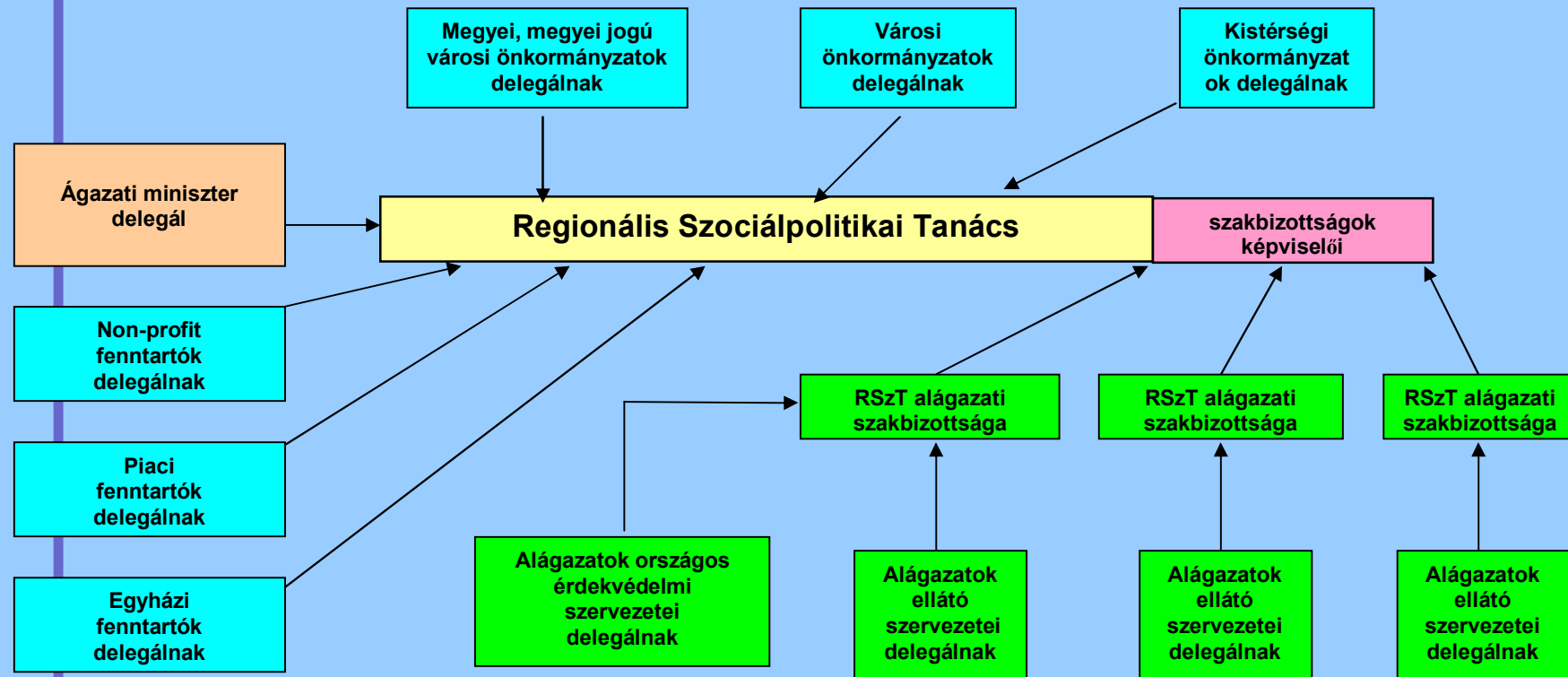
A hajléktalan ellátás lehetséges útelágazásai – 2. Balatonföldvár, 2006.

Hogyan jutnak az intézmények a költségek fedezetéhez?

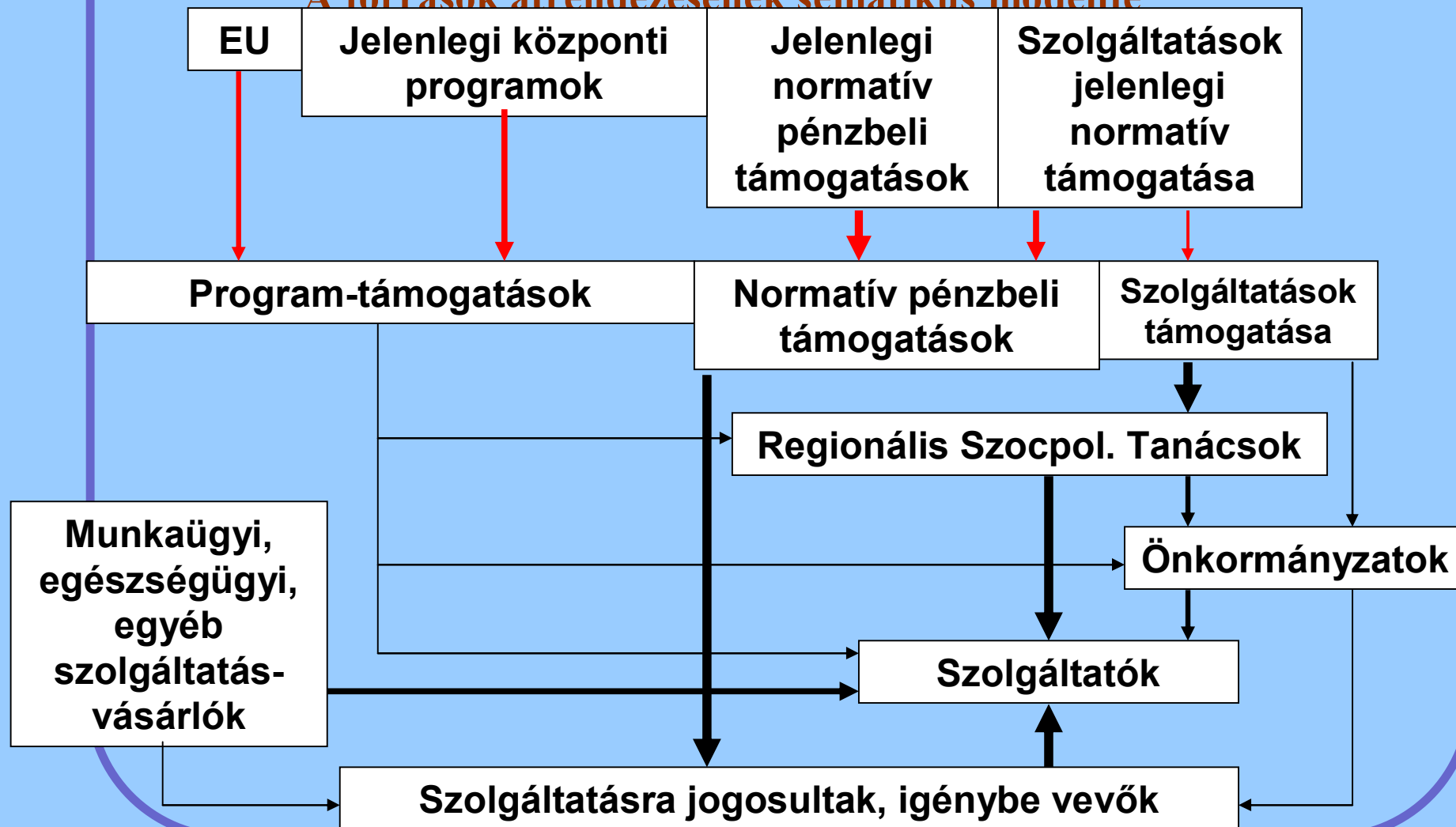
A hajléktalan ellátás lehetséges útelágazásai – 2.

Balatonföldvár, 2006.

A hajléktalan ellátás lehetséges útelágazásai – 2. Balatonföldvár, 2006.

A források átrendezésének sematikus modellje

A hajléktalan ellátás lehetséges útelágazásai – 2.

Balatonföldvár, 2006.

Ellátás formája	Támogatás formája	Támogatás forrása	Támogatásról dönt	A jogosult fizet-e?
Utcai	szolgáltatás	A minimálisan elismert szinten: központi költségvetés	Az állam által megbízott regionális szervezet	ingyenes
Melegedő	szolgáltatás			ingyenes
Ügyintézés	szolgáltatás			ingyenes
Étkezés	pénzbeli, vagy szolgáltatás			van önrész (lehet 0 is)
Lakhatás, szállás	pénzbeli és szolgáltatás		Jegyző a szolgáltató javaslatára	van önrész (lehet 0 is)

A hajléktalan ellátás lehetséges útelágazásai – 2. Balatonföldvár, 2006.

Összegzés a lehetséges útelágazásokról:

- **Mutyizás folytatása – szabályozási dzsungelharcok**
- **Gyeplők bedobása – utánunk a vízözön**
- **Hajléktalansegítők további gettósítása**

- **Hajléktalanügy kiszabadítása a hajléktalan-gettóból**
- **Integráció - hatékony segítségnyújtás megszervezése**
- **Ember és probléma központú szabályozás, finanszírozás**

**A hajléktalan ellátás lehetséges útelágazásai – 2.
Balatonföldvár, 2006.**

**Köszönöm
a
figyelmeteket!**

A hajléktalan ellátás lehetséges útelágazásai – 2. Balatonföldvár, 2006.

